

Platnost a účinnost právních úkonů, smluv

Nejen pro právní teorii, ale především pro praxi je důležité rozlišovat vznik právního úkonu, jeho platnost a jeho účinnost. Ač ve velké míře případů spadá vznik, platnost a účinnost právního úkonu v jeden okamžik, je možno účinnost právního úkonu odložit na pozdější okamžik, či se lze často setkat se spory ohledně platnosti právního úkonu, proto je důsledné rozlišování těchto stádií vzniku právních úkonů nezbytné.

Nejen pro právní teorii, ale především pro praxi je důležité rozlišovat vznik právního úkonu, jeho platnost a jeho účinnost. Ač ve velké míře případů spadá vznik, platnost a účinnost právního úkonu v jeden okamžik, je možno účinnost právního úkonu odložit na pozdější okamžik, či se lze často setkat se spory ohledně platnosti právního úkonu, proto je důsledné rozlišování těchto stádií vzniku právních úkonů nezbytné.

Problematika vzniku, platnosti a účinnosti právních úkonů je otázkou velmi širokou zasluhující si jistě dlouhé pojednání. Pro naše účely poukážeme alespoň na hlavní znaky rozlišující jednotlivá stadia. Právní úkon vznikne okamžikem, kdy existují všechny jeho pojmové znaky - je projevena vůle; tento projev vůle směřuje ke vzniku, změně nebo zániku právního vztahu; aby projev vůle vyvolal právní následky, musí se jednat o projev vůle právem uznaný; a s tímto projevem musí právní řád spojovat určité právní následky. Okamžikem vzniku právního úkonu hovoříme o tzv. perfekci právního úkonu - jedná se o stav, kdy právní úkon splňuje podstatné znaky, aby se vůbec dalo hovořit o právním úkonu.

Vznik právního úkonu však ještě neznamená jeho platnost. Běžně se lze setkat s právními úkony, které jsou perfektní (splňují podstatné znaky právního úkonů), ale jelikož trpí nějakou vadou, nejsou platné. Právní úkon je platným, jsou-li splněny náležitosti právního úkonu. Jedná se o: a) náležitosti subjektu - způsobilost subjektu k právům a povinnostem a způsobilost subjektu k právním úkonům; b) náležitosti vůle - vůle musí být skutečná, svobodná, vážná a prostá omylu; c) náležitosti projevu - projev musí být určitý, srozumitelný a v některých případech se vyžaduje i určitá forma (např. kupní smlouva na nemovitost musí být uzavřena v písemné formě); d) náležitosti poměru vůle a projevu - shoda projevu a vůle; e) náležitosti předmětu - předmět právního úkonu musí být možný a dovolený (právně možný).

Účinnost právního úkonu definujeme jako stav, kdy nastávají účinky právního úkonu, a to účinky, které s takovýmto projevem vůle spojuje právní řád. Jak již bylo výše řečeno, spadá vznik, platnost a účinnost právního úkonu ve většině případů ve stejný časový okamžik. Podle ustanovení § 47 odst. 1 občanského zákoníku, jestliže zákon stanoví, že ke smlouvě je třeba rozhodnutí příslušného orgánu, je smlouva účinná tímto rozhodnutím.

Podle dikce zákona je smlouva je uzavřena okamžikem, kdy přijetí návrhu na uzavření smlouvy nabývá účinnosti. Strany si samy zpravidla dohodnou, že smlouva nabývá účinnosti dnem podpisu smlouvy oběma stranami nebo jiný den nebo můžou vázat účinnost smlouvy na nějakou v budoucnu vznikuvší podmínku.

Další články:

- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)
- [Jak fungují plánovací smlouvy v reálných situacích \(2. díl\)](#)